

Kornets og Rodsfrugternes Dyrkning i Skotland.

Af Premierlieutenant C. B. Wendtsen.

(Reiseberetning til det kongelige Landbusholdningselskab.)

Naar man vil beskrive et Lands Agerbrug, da ligger der intet nærmere end at spørge „hvorpaa beroer Agerbruget“, og Svaret bliver da først og fremmest Klimaets og Jordbundens Bestaffenhed. Klimaet er, som en Følge af at Skotland paa de 3 Sider er omgiven af Havet og dets hyppige og lange Indstjæringer, et Øklima, hvorved ferstaacs et saadant, hvor Varmen er høiere om Vinteren og mere ensartet om Sommeren, end Tilfældet er paa Fastlandet under samme Bredegrad. Frostene er saaledes sjelden saa stærk, at den kan forhindre Landmanden i at bearbejde sin Jord hele Aaret rundt, hvilket jo Enhver vil indsee er en stor Fordel; dog maa det ogsaa ansees for en Mangel, efterdi Frostens velgjørende pulveriserende Virkning gaaer tabt. Jordbundens Bestaffenhed er paa Grund af Skottlands uensartede Overflade og Jorddannelse meget forskjellig. Den Del af Landet, jeg nærmest har opholdt mig i, er den østlige, og her dannes Jordbunden af den gamle røde Sandsten, hist og her indstaaret af Trapformationen. Ligesaa forskjellig som den røde Sandsten er i sin Sammensætning, ligesaa forskjellige ere de af den dannede Jorder med Hensyn til deres Natur og Produktionsevne. — Endvidere beroer et Lands Agerbrug paa Jordens Behandling og Valget af de

bedst stikkebe Kulturplanter. Vilde man spørge en stofft Forpagter, hvilke Forbedringer, der hovedsageligen i de sidste 50 Aar have bevirket det stoffte Agerbrugs Fremadskriden, da vil han upaatviveligen svare: den gjennemgaaende Draining, de forbedrede Arbeidsredskaber og Maskiner, den kunstige Gjødnings Anvendelse og de lange Forpagtningstider.

Hvad jeg mest har for Die ved disse Linier, er da navnlig at beskrive Jordens Behandling til de forskjellige Kulturplanter, samt Høsten af disse. Som en Følge af Jordbundens ulige Natur findes her forskjellige Sæbskifter, og disse henhøre da alle uden Undtagelse til Vexeldriften, hvorved forstaaes en stadig Vexlen af langsttraaede og bredblaaede Planter. Intet er naturligere for en Ublænding end at sammentligne Forholdene, man seer, og de man kjender fra Hjemmet, og ofte har jeg tænkt paa det Spørgsmaal, hvorvidt Vexeldriften skulde kunne indføres i Danmark. Jeg har ikke mindste Tvivl om, at Tiden dertil vil komme, eller rettere, at den danske Landmand vil tvinges dertil for at kunne bestaa. For Dieblikket er der ganske vist tilhyneladende uoversigtelige Bansteligheder, saasom Klimaet og Jordens Tilstand. Denne sidste rette Ubluftning vil bidrage til, at man bedre bliver Herre over Tiden til Behandlingen. Jordens høiere Kultur vil have en god Indvirkning paa Klimaet. Endvidere kan man spørge, hvorfra den forøgede Arbeidskraft skal komme, og hertil maa Svaret da blive, at Arbeidet maa lettes ved Indførelsen af praktiske Redskaber og Maskiner.

Følgen af Vexeldriften er, at Brakmarken fortrænges; jeg har saa at sige aldrig seet den i Skotland. De almindeligste Sæbskifter ere 4, 5, 6 og 7 Marksdriften. 1) Havren er den Kornsort, der gjennemgaaende følger efter Grønjorden, hvorpaa i Sex—Syv—Marksdriften: 2) Kartofflen eller Hestebønne (gj.); 3) Vinter— eller Vaarhveden; 4) Turnips (gj.); 5) Vhg, hvori Græsfrø saaes; 6) Græs (1—2 Aar). 3 4 og 5 Marksdriften følges 1) Havren af 2) Turnips og Kartofflen (gj.); 3) Vhg og Hvede med Græsfrø; 4) Græs (1—2 Aar). Jeg

skal ikke undlade at bemærke, at den skotske Landmand mere og mere indseer, at Jorden trænger til Hvile, hvorfor 7 Marksdriften er den hyppigst forekommende. I Aberdeenshire, hvor Kvægfeeling og Opdræt spiller Hovedrollen, og hvor Klimaet er for koldt og vaadt til Hvede og Tradet Byg, er følgende Sædsliste almindeligt: 1) Havre efter Grønjord; 2) Turnips; 3) Havre eller Grædet Byg med Græsfrø; 4) Græs (5 à 6 Aar).

Af Havrearter er potato og sandy Havren de mest almindelige, og af disse har jeg seet ubmærkede Afgrøder fra sidste Aar til en Vægt af 9 til 10 Pbd. pr. Tønde. Forøvrigt findes her en Mængde forskellige Arter, en Følge af, at den skotske Landmand foretrækker en stadig Vexling af Sædeform. Der er næppe noget Land i Europa, der kan konkurrere med Skotland i at frembringe Havre, hvilket man ogsaa daglig vil see fra Kornmarkedet i London, hvor altid den skotske Havre betales indtil 3 Mark Rigmønt dyrere pr. Tønde. Enhver vil indsee, at dette ikke alene har sin Grund i Nordens gode Veskaffenhed, men at en endnu vigtigere Grund maa være tilstede, og denne er da Klimaet, der her opfylder enhver Betingelse for en god Afgrøde af Havren. Klimaet er meget fugtigt og køligt, og disse to Egenskaber i Forbindelse med Jorden, der er i god Gjødningskraft, tilfredsstillende Havrens Fordringer, efterdi denne bliver størst og mest tyndskaldet, naar den ikke modnes for hurtigt. Med Hensyn til Havrens Plads i Sædslisten, da vil den oftest følge efter Græsmarken, hvad enten Græsset slaaes til Hø eller afgræsses. At Afgrøden i Almindelighed vil være bedre efter afgræsset Mark end afslaaet, ligger jo nær for Haanden, hvorfor der som oftest anvendes en Overgjødsning af Guano i sidste Tilfælde. Et ofte hørt Ordsprog herover siger: that the stronger the clover the better the oats. Grønjorden pløies sjældent før end i Januar og Februar Maaned; Jurens Dybde og Brede forholder sig som 5½" til 8" eller 6½" til 9". Saatiden er fra Midten af Marts til Begyndelsen af April. Havren saaes da lige paa Juren uden nogen forudgaaende Harvning, hvoraf

sees, hver nødvendigt det er at pløje nøiagtigt. Er imidlertid Bløiningen ikke udført tilfredsstillende, har jeg flere Steder seet anvendt en Presning af Juren forud for Saaningen. Redskabet, der anvendes hertil, er en Ringtromle, der bestaaer af 3 eller 5 meget tunge og store Jernringe, forshnede med en op- høiet Kant. Ved at kjøre denne Tromle op og ned af Ageren, opstaaer der Jurer efter Ringene, i hvilke Havren falder. Man opnaaer da den store Fordel, at al Sæden kommer lige dybt i Jorden, hvorved igjen et andet Gode erholdes, nemlig at Marken modnes jævnt, naar Jordsmønnet er nogenledes ensartet. Redhøvningen af Havren udføres med Rhomboidal- Harven. I denne Tilstand forbliver Marken liggende en 8 til 14 Dages Tid, hvorefter Tromlingen udføres. Havren har lidt meget af en Larve, kaldet the grub*), der afæder de unge Havreblade. Efterat denne Fjende havde udrafet, saae jeg flere Marker næsten aldeles nøgne, og jeg undrede mig høiligen over at see, at disse forbleve liggende i denne Tilstand, efterdi jeg mente, at den Afgrøde maatte ansees for aldeles tabt. Længere hen paa Foraaret saae jeg de samme Marker grønnes igjen, og jeg vidste, at der Intet var saaget, siden the grub havde udrafet. Tingen var den, at Larven havde efterladt Hjertebladet mindre befrugtet, og dette begyndte atter at spire op. Havreplanterne vare naturligtvis meget tynde, men de, der bleve tilbage, bredte sig stærkt og bleve meget kraftige. Om endog Afgrøden ikke blev foldrig, saa var Havren dog meget smuk og vægtig. Angaaende denne Larves Odelæggelse er der bleven skrevet meget i Agerdyrkningsskrifterne herovre uden at derved er opnaaet noget tilfredsstillende Resultat. Jeg talte med flere Landmænd, der havde undgaaet denne Fjende, og

*) The grub er en tyk, kort Larve, omtrent 1" lang, der om Dagen ligger skjult under Jordklumperne og om Natten kryber frem for at fortære den nølig opkomne Havrespire. Hvilket Insekt denne Larve stammer fra, har jeg ikke kunnet saae Oplysning om. Den blaa Krage efterstræber Larven meget ved med Næbet at løfte Jordklumperne op og da sluge dem.

deres Mening var, at de havde opnaaet det, ved at have anvendt Poesningen af Jorden. Jeg troer imidlertid ikke, at dette har været den eneste Grund, ihvorvel jeg nok kan see, at Poesningen vil vaanskeliggiøre Larvens Opkomst til Jordoverfladen; men den vil næppe kunne standse en Orm i dens Gravning. Havren maa ikke høstes altfor moden, da Kornet derved bliver mere thkfstallet og mindre vægtigt.

Den hyppigst forekommende Bønne er den stotste Hestebønne; dog seer man hist og her andre Afarter. I nogen stor Udstrækning dyrkes den ikke her paa Gaardene; saaledes træffer man sjældent større Stykker, end der ville være nødvendige for Hestebesætningen. Paa Gaardene af 2 til 300 Tdr. Lands Størrelse vil man i Almindelighed see Hestebønnen indtage et Areal fra 6 til 10 Tdr. Land. Med Hensyn til Jordsmonnet fordrer Hestebønnen stærkt lermuldede Jorder for at kunne lykkes vel. Paa lettere Jorder bliver Bønneestænglen spinkel og lav, og selve Bønnen let af Vægt, hvorfor den sjældent eller aldrig sees dyrket paa sandmuldede Jorder. I Sædskiftet vil Bønnen som oftest faae sin Plads i Kartoffelmarken, undertiden i Turnipsmarken. Saasnart Havrestubben er fri for Afgrøden, pløies den 8" til 10" dybt, og bliver liggende saaledes indtil Begyndelsen af Februar Maaned, hvorpaa den fornødne Grubning og Harvning bliver udført. Efterat Marken paa denne Maade er behandlet, er Saatiden forhaanden, og denne foresalder da fra Midten af Februar indtil ind i Begyndelsen af Marts. Mange Landmænd foretrække at faae i Begyndelsen af Marts, paa Grund af at Jorden altid vil være mere bekvem. Saanningen udføres paa 3 Maader. Den første og mest anvendte er den at opdrille Marken, og derpaa at sprede Gjødningen imellem Drillene, hvorefter Bønnen bredsaaes ovenpaa Gjødningen. Den dækkes da ved at dele (reversere) Drillene. Ved denne Fremgangsmaade har man den Fordel, at Jorden tørres hurtigere, og at man kan rense den en Gang ved Harvning, førend Bønnen kommer op. Harven, der hertil anvendes, er sædvanlig Dueharven, der ikke alene renser Jorden,

men tillige pulveriserer Overfladen af Drillene og derved letter Bønnens Spiring. Saasæden er lidt over en Tønde pr. Td. Land. (3 bushels pr. acre.)

En anden Saamaade er at brillesaa Bønnen paa flad Mark. Efterat Marken har modtaget den fornødne Harvning, og saaledes er bekvem til at modtage Bønnen, opføres Jorden i en Afstand af 80 Alen, hvilket Stykke igjen deles i 10 lige-store Dele, hver paa 8 Alen. Er dette udført, paaføres det bestemte Gjødningskvantum langs Furerne og afhaffes der i Hobe, hvorefter den første Fure pløies 4 til 5" dyb langs den markerede Linie ved de første 8 Alen. Fastgjort ved denne Plov følger Bønnebøren, der styres af en Mand og saaer Bønnen i saa stor Mængde, man ønsker. Denne er en meget simpel Maskine. Tænker man sig en almindelig Trillebør, imellem hvis Haandtag nærmest Hjulet er stillet en firkantet aflang Kasse, hvori er en med Børster eller smaa Jernvinger besat Cylinder, hvis ombreiende Bevægelse staaer i Forbindelse med Børens Hjul, vil man kunne danne sig et Begreb om Bønnebørens Udseende. Den firkantede Kasse ender i en Tragat forneben. Er Bønnen saaledes lagt i Furen, spredes Gjødningen, der af Kvinder bringes fra de afhaffede Hobe, ovenpaa. Saasnart den første Fure er saaget, følger 2 Plove, hvoraf den ene saavel dækker Bønnen som Gjødningen. Hvor brede Furer, der skal pløies, afhænger af, hvor langt man vil have imellem Raderne. Den almindelige Afstand er 27". Saaledes fortsættes Arbeidet til Høire, indtil de 16 Alen er pløiet, hvornæst der paa samme Maade pløies 16 Alen paa den modsatte Side af det markerede Stykke. Derefter pløies de mellemliggende 48 Alen ved at pløie til Venstre. Heraf vil sees, at man ikkun for hver 80 Alen saaer en aaben Fure. 3 Plove og 4 Kvinder ville være istand til at saae $3\frac{1}{2}$ Tdr. Land om Dagen. Denne Fremgangsmaade sparer en Del Saasæd, og man saaer enhver Bønne lagt i samme Dybde.

Flere Steder har jeg seet, at Bønnen, efterat Jorden er tilberedt og Gjødningen paaført og spredt, er bleven bredsaaget

og tilligemed Gjødningen bleven nedpløiet til en Dybde af 4 til 5". Denne Maade kræver, at Jorden maa være ren, efterdi her hverken kan være Tale om Heste- eller Haandhakninger.

Med Hensyn til Rensningen af Hestebønnen, da harves den drillesaaede en 3 til 4 Uger efter Saaningen med Dueharver; den paa flad Mark saaede Bønne harves med Rhomboidalharver. Efter denne Harvning behandles Bønnen først midt i Mai, naar den omtrent er 3 til 4" høi, dels med Haandhaffer og dels med Hestehaffer. Kort før Bønnen begynder at blomstre, modtager den en anden Haand- og Hestehakning. Er Jorden meget leret, anvendes som oftest 3 Hakninger. Efterat Blomstringen har begyndt, maa Hakken fjernes, da ellers Blomsten let bestadiges. Tidspunktet for Høsten vil være forhaanden, naar Diet paa Bønnen er fort. Den høstes med krumme Knive og bindes i Neg enten ved Hjælp af Ørterne, der almindelig saaes imellem Bønnen, eller ogsaa med Halmbaand. Saavel Bønnen som Halmen bruges som Hestefoder.

Kartoffelafarterne, der dyrkes her, ere meget talrige, hvilket er en Følge af, at den skotske Landmand foretrækker en stadig Vexling f. Ex. hvert 3die Aar. Isærbeleshed vælger man Læggekartofler fra nordligere Egne. Kartofflen indtager Pladsen i Sædskiftet mellem Havren og Hveden. Saasnart Havren er fjernet fra Stubben, pløies denne, paa tværs af Pløiningen til Havren, til en Dybde af 8" til 10". Ofte har jeg seet Undergrundspløiningen her anvendt. Efter denne Efteraarspløining behandles Jorden ikke førend det kommende Foraar. I Midten af Marts begynder man at bearbejde Kartoffelmarken med Grubberen, Harven og Tromlen. Flere Opsamlinger af Kvitrødderne finde Sted, hvilket Arbeide betydelig lettes ved Benyttelsen af Rjædeharven, der ved at slæbes over Jorden dels samler Kvitrødderne og andet Ukrudt i Bunker, dels frigjør de vedhængende Jordpartikler. Endvidere er dette Redskab ganske udmærket til at findele Jordoverfladen. Viser det sig, at Marken ikke er tilstrækkelig ren efter Grubningen og Harvningen, foretages en Pløining. Den almindelig Saatid er

fra Midten af April til Begyndelsen af Mai. Som et Bevis paa hvor tidligt Kartofflen kan lægges herovre, skal jeg anføre, at den første Kartoffelmark paa Gaarden, East-Newton, Forfarshire, allerede var lagt den 15de Marts. Grunden hertil var den, at Forpagteren lagde Bind paa at føre den nye Kartoffel saa tidlig som muligt til Byen. Er Marken saaledes færdig til Lægningen, udføres Opdrilningen i en Afstand af 30" imellem hver Drille, hvorefter Gjøbningen paaføres, enten lige fra de aabne Gaarde (courts) eller ogsaa fra Høbe, udførte i Vinterens Løb paa Marken, og spredes imellem Drillene. I dette Leie lægges Kartofflerne i en indbyrdes Afstand af 10" til 12", hvorpaa Drillene deles ved Hjælp af en Drilleplov eller en almindelig Svingplov. Her paa Eggen anvendes oftest en langhalmet Gjøbning til Kartofflen, hvorved Afgrøden ganske vist forsøges med Hensyn til Kvantiteten, men dog vel ikke uden paa Kvalitetens Beføstning. Gjøbningsmængden er fra 15 til 20 Karrelæs pr. Td. Land. Et Par Dage førend Lægningen skal udføres, stæres Læggekartoflerne i Stykker, paa hvilke der mindst maa være 2 friske Dine. Læggekartoflerne opbevares meget omhyggeligt i Batterier, vel-forsynede med Lufttræk, for at undgaa en Spiring, hvorved de kraftigste Dine og megen af den Substant, der skal ernære den unge Plante, gaaer tabt. Saasnart Kartofflen begynder at vise sig, overhaves Marken med Bueharven, dels for at udrybde Ukrudet og dels for at lette Kartofflens Opkomst. Hvormange Rensninger, Marken skal have, afhænger meget af Sommeren; er den meget fugtig, saa flere, meget tør, saa færre. I Almindelighed vil 3 Haand- og Hestehakninger være tilstrækkelige. Kort efter den sidste Hakning foretages en Høpning.

Er Jorden af meget let Bestaaffenhed foretrakkes en Radsaaning paa flad Mark istedetfor Drillesaaning, da Fugtigheden derved bedre bevares.

Optagningen stæer dels med Spaden og dels med Drilleploven, hvis Muldfjæle ere erstattede af 2 togrenede Jernarme.

Af hvide Hvedeafarter ere Hunters, Hopetouns og Fentons de mest bekendte, hvilket Spaldings og Talavera Hveden gjøre Forbring paa iblandt de røde. Hveden følger Hestebønnen og Kartofflen. Var den foregaaende Rodfrugtmarkt vel behandlet og fri for Ukrudt, staaer intet andet tilbage om Efteraaret, efterat Afgrøden er fjernet, end at samle Kartoffeltoppen ved en Harvning, og da at pløie og saae. Er Marken derimod skiden, maa man foretage en Grubning og andre nødvendige Forarbejder, førend Saaningen finder Sted. Hveden rabsaaes ofte herovre, hvorved man faaer i sin Magt at udføre en ofte meget trængende Rensning om Foraaret. Endel Saasæd spares tillige.

Baarhveden saaes sjældent i Hvedemarken, undtagen naar Efteraaret er meget ugunstigt for Vinterhvedesaaning. Saaes Baarhveden i Bygmarken, da er Jorden tør og i god Kraft; imidlertid betaler Bygget sig i Almindelighed langt bedre end Baarhveden, da der ofte indtræder store Vanffeligheder ved Høsten af samme. Som al Sæd herovre meies Hveden ofte ved Hjælp af Meiemaskinen; Reiesæden affjæres med krumme Knive, hvilket Arbejde udføres af Fruentimmer. Klimaet her i Skotland er langtfra saa gunstigt for Hvedekulturen som i Danmark.

Af Turnipsafarter skal jeg nævne de tre vigtigste, den hvide, gule og svenske Turnips. I Almindelighed vil man finde disse 3 Arter paa enhver Gaard, efterdi de ved Forbringen staa i nøie Forbindelse med hinanden. Saaledes har det viist sig, at den hvide bedst egner sig til at begynde Efteraarsforbringen med, saasnart Græsgangen er ophørt, fordi den er skjørere og mindre stærk end de to andre. En anden Grund, hvorfor man begynder med denne Roe, er, at den allerede er fulbudviklet i Begyndelsen af September, hvilket Stadium de to sidstnævnte først naae i Slutningen af November eller saalænge som Nattekulden ikke hindrer Væksten. Den gule tjener som et bekvemt Overgangsled imellem den hvide og svenske, og vil i Reglen ikke heller kunne holde sig saalænge som den svenske.

Denne Fodringsmaade gjælder de til Fædning bestemte Areaturer; Ungkvæget fodres sjældent med svensk Turnips. Paa Gaarde, hvor man saa at sige fodrer hele Aaret med Koer, har jeg seet et Parti Kunkelroer været opbevaret til Sommeren, hvilket altsaa afløser den svenske Turnips, men Kunkelroer dyrkes kun undtagelsesvis i Skotland*).

Turnipsen følger efter Hveden. Stubjorden pløies om Efteraaret til en Dybde af 8" og forbliver saaledes liggende til Foraarsbehandlingen. Saasnart Marken er bekvem til at bearbejdes, udføres en grundig Grubning i Forbindelse med en Harvning. Rjædeharven benyttes til at samle Kvitrødderne, hvilke føres i en Kompost. Herefter pløies Jorden atter og behandles da med Mellemrum med Gruberer, Harven og Tromlen, indtil Saa-tiden indtræffer. Hvis nødvendigt foretages en Samling af Kvigræsset. Saatiden begynder i Midten af Mai med den svenske Turnips, hvorefter den gule og hvide følge. Marken opbrilles i en Afstand af 26" til 28", hvorefter Gjødningen spredes mellem Drillene, eller hvis det er kunstig Gjødning, da bredsaes samme. Anvendes Courtsjødning, da blandes denne i Almindelighed med Gjødning hentet fra Dyen, der bestaaer af Latringjødning, Rjøkkenaffald og Gadeaffeining. En Sammenblanding af kunstig Gjødning, der hyppigt bruges, er følgende: 2½ Ent. Guano, 2½ Ent. Benmel, 2¼ Ent. sur fosforsur Kalk og 1½ Ent. Salt pr. Td. Land. En Kompost bestaaende af Guano, Due- og Hønsesmøg, Latringjødning, Sod og Kalk, forefindes ofte. Er denne Blanding spredt paa Marken, bredsaes en 2 til 3 Ent. Benmel pr. Td. Land. Ere Drillene delte, følger Turnipsaamaffinen umiddelbart. Af Turnipsfrø bruges imellem 3 til 4 Pd. af svensk, 2½ til 3 Pd. af hvide og gule pr. Td. Land. Udtyndingen begynder, saasnart de to første Blade ere fuldt udviklede. Kort forud ud-

*) Hvorvel Kunkelroen ikke i Almindelighed dyrkes i Skotland, saa har jeg dog paa flere større Gaarde (hvor Tillægsbyr opbrættes) seet den dyrket. Udbyttet var sjældent større end 15 tons pr. acre.

føres en Hestehakning, for at gjøre Drillene smallere uden derved at bestadige Turnipsplantens fine Trevelerødder, hvorved Udthyndingen lettes betydeligt. Den almindelige Afstand imellem de enkelte Turnipsplanter er 10" til 11". Dog har jeg flere Steeder fundet Afstanden indtil 15", da man har holdt for, at ikke alene de enkelte Turnips bleve større, men tillige at Gjennemsnitsubbyttet blev større og værdifuldere. 4 dygtige Arbeidere ville kunne udthinde en Td. Land om Dagen, hvilket forøvrigt afhænger meget af, hvor ren Marken er. En Haandhakning vil i Sommerens Løb være tilstrækkelig, hvorimod 3 til 4 Hestehakninger ere nødvendige for at holde Jorden porøs. Turnipsoptagningen skal jeg ikke nærmere beskrive, da den saa ofte er omtalt.

Bygafarterne ere Chevalier, Annat og den almindelige gule engelske Byg; det Græbde Byg findes kun i de nordligere Egne, hvor Trædet ikke kan modnes. Overalt følger Bygget efter Turnipsen. I Begyndelsen af April Maaned, saasnart Turnipsen er borttaget, deles Drillene ved Hjælp af en Tenants Grubber og derpaa harves. Paa lettere Jorder saaes Bygget strax efter denne Grubning, hvorimod en Bløining som oftest anvendes paa stærkere Jorder, førend Saaningen finder Sted. Saasnart Bygget er tilbørligt nedharvet, tromles Marken med en almindelig Ringtromle; i de derved fremkomne Riller saaes Græsfrøet, hvilket nedharves med en Tand af en Træharve, hvorefter en glat Ferntromle fuldbender Markens Bearbejdning. Hvor Turnipsen ikke paa Marken er afædt af Faar, anvendes en Overgjødning af Guano.

Det første Aars Græsafgrøde bortfælges paa mange Gaarde ved offentlig Auktion. Behandlingsmaaden af Høet er her som hos os meget forskjellig. I Almindelighed behandler den stotste Landmand langtfra sit Hø med den Omhu som den danske. —

Denne her beskrevne Behandlingsmaade af Jorden er ganske vist den almindelige i Skotland, men dog maa den kaldes den ældre, efterdi et nyere Princip følges paa mange

Gaarde. Hvad der danner Hovedforskjellen mellem disse to Principer er Benyttelsen af Ploven og Grubberen. Hin bruges mest efter det ældre Princip, denne derimod mest efter det nyere. Endvidere foresalder Jordens væsentligste Behandling efter den ældre Methode om Foraaret, efter den nyere derimod om Efteraaret. De Landmænd, der følge den nyere Methode, paaftaa, at Agerdyrkerens værste Fjende iblandt Ukrudet, Kvikgræsset, ligger meget grundt i Stubjorden om Efteraaret. Ved nu at nedpløje dette om Efteraaret bringes det dybere i Jorden og bliver altsaa mindre udsat for Frostens dræbende Indvirkning, hvorved det uforstyrret kan nedskyde sine Rødder i Undergrunden. En Følge heraf er, at Stubjorden vil være mere uren om Foraaret end om Efteraaret. For at forebygge dette, pløies Stubjorden efter det nyere Princip ikke om Efteraaret, men bliver derimod dybt bearbejdet med Grubberen paa kryds og tværs, hvorefter den harves med den norske Harve for at løsne Kvikgræsset og de derved hængende Jordpartikler. Ved Hjælp af Kjædeharven samles Ukrudet, for derefter at bortføres fra Marken. Forageren behandles først, for at den ikke ved de idelige Omdreininger skal trampes saa fast, at den mindre blev paavirket af Grubberen. Saaledes forbliver Jorden liggende urørt, indtil den om Foraaret videre kan bearbejdes med Grubberen og Harven. Denne Behandlingsmaade kræver naturligtvis, at Jorden er lagt tør ved en grundig Draining.

De væsentligste Fordele, dette Princip medfører, ere: en betydelig Besparelse af Arbeidskraft, ved at Kvikgræsset bringes mindre sønderdelt op til Overfladen, og at Fugtigheden bedre bibeholdes i Jorden, hvilket sidste navnlig er af Bigtighed for Turnipsaaningen, der indtræffer i den tørre Aarstid. En vel bekendt Landmand herovre har udtalt sig, at han, ved at behandle sin Jord paa denne Maade, har faaet Bugt med det saa skadelige Kvikgræs.